

ORPHEUSZ
KIADÓ

PINTÉR LAJOS
tóth menyhért-énekek

Pintér Lajos
tóth menyhért-énekek

A kötet
a NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
támogatásával jelent meg.

Ez a kötet ingyenesen jutott el a könyvtárba
a NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
könyvtámogatási programja keretében.

A borító
TÓTH MENYHÉRT
Virág
című képének felhasználásával készült.

© Pintér Lajos, 2018
© Orpheusz Kiadó, 2018

Pintér Lajos

tóth menyhért-énekek

Orpheusz Kiadó
Budapest, 2018

tóth menyhért-énekek
/1

szigliget

hattyú úszik be
a szigligeti öbölbe
hatyikáim hatyikáim
rikoltoz a költő
és kezéből kenyérral
eteti őket
vérzik a hajnali ég
vagy koraeste
rőt csíkot vág az égre
a naplemente
magam sem tudom
csak azt tudom
hogy vérzik a hattyú
habfehér szárnya
az hasította
fel az eget
ahogy ballagunk
végig az úton
őrtálló nyárfasor integet
szép koranyár
az öböl ringató anyaöl

önarckép

milyen sors az enyém
kivájta a betegség
a fél szemem
mint kazinczyét
disznó rágta meg arcom
lefagyott a lábam
amikor télen
festettem a templomot
hófehérre hófehéren
akartam hogy tiszta
szép templomotok legyen
ahol égis lebeg az ének
bolond festő
falu bolondja
futnak utánam a népek
gyönyörű örökségül
hagyom rátok a kereteket
a képkereteket
tüzeljétek jól égnek
a festményeket viszem magammal
adom a mindenségnek

fekete virág

milyen virág
a fekete virág
én festettem nézd
fekete mint a
bolond világ
én festettem
festettem örült
mindent feketére
feketére festettem
a földet a zöldet
feketére festettem
a vásznat
alig maradt hely
csöppnyi hely a képen
a fehér virágnak
magam sem tudom
hóvirágnyi folt a tájon
vagy hófolt a fekete világon
csak azért kellett
hogy felragyogjon
hogy átüssön éjszakánkon
a csöpp fény a csöpp fehér

különben minden
csupa vér
vércsík a házfalon
a paprikafüzér

tóth menyhért-énekek
/2

hajnali tó

hej halászok halászok
mit fogott a hálótok
nem fogott az egyebet
pirosszárnyú keszeget
énekeled

kivetette hálóját
a hajnali eget
és nem fogott mást
csak csillagokat krisztus
a legfőbb halász
énekelem

virágcsendélet

én láttam nehéz sorsotok
szántottatok vettetek
magatokat vetettétek be
az árva földbe teremjetelek
istenem adj esőt kértétek
de nem adott
de nem adott
fénylett az ég fénylett a föld
fénylett a földben
a holtak csontja
vetettetek nem arattatok
adtatok de
nem kaptatok
én örült festő én adok
csendet életet én adok
virágot tőlem kaptatok
eltorzult arcú asszonyok
csendélettel festem tele
a házat
csendélettel a falut a várost
a pusztulásra szánt világot
ragyogjanak éjtekben
gyönyörű élő színeim

eperpálinka

ezt a fát én ültettem
rövidnadrágos gyerek
tán ötven éve
ezt az eperfát
otthoni udvarunkra
mára már óriás
teremj órjás eperfa
teremj
eperpálinkát főzök
termésedből
eperpálinkát főzetek
és érlelem és érlelem
nem halhatok meg
míg pálinkája
ízre érik
nem halhatok meg
míg pálinkája
meg nem érik
ebben lesz reményem
jövőm
palackba zárva fénylik

tóth menyhért-énekek

13

gyerkőcök

jókedvemben festettem
ezt a képet
kezükkel lábukkal
kalimpálnak
a gyerkőcök az égnek
játszanak bolondoznak
boldog lázban égnek
mikor fürdöttem
a folyóban
mily fájó az emlék
rossz falábamat
lecsatoltam
és elfutottak
világgá futottak vele
a gyerekek
világgá futtatták
szégyenem
gyerkőcök gyerkőcök
kiabáltam
azt mi mintha lehetne
hozzátok vissza a lábam
mindent fehérre fest
a feledés

>>>

mindent felold
a nevetés
nem haragszom rátok
sőt rátok hagyom
hogyan javítsátok
a rontott világot
gyerkőcök gyerekek rátok
kezetekkel lábatokkal
kik integettek az égnek
kalimpáltok
kik játszva játszván
örök lázban égtek

gea

aktot festettem
hófehér aktot
mintha az ég
ez örök alkotó
a tájat hóeséssel
fehérre festené
ez akton minden
fehér hófehér
a mellek hegyvölgye
és az öl
és a kar
az ölelő
eljön vásznamez
a nép
húha menyukó mester
mit ábrázol
ez a kép
falu macáját
felismerni vélem
combját
húsos száját
mondja az egyik

éva ez az örök
parázna éva
istenek ajándéka
ki kivezette a paradicsomból
társát
itt nyüszít azóta is
kivert kutya az
ajtó előtt
a kivert kutya emberiség
éva ádám
így szól a másik
festem az aktot
nevetek rajtatok
és festek örült lázban
mintha az ég
ez örök alkotó
a tájat hóeséssel
éppen fehérre festené
jól figyelj ember
képemen ez akt
a földanya gea
az ő fehér válla
mellei hegyvölgye
karja az ölelő

e kép előtt
borulj le és imádd
csókold meg a földet
geát
illesd csókoddal féltőn
a földanyát

apám anyám a tenger

én szegénységben éltem
nem jártam a világot
a tengert is egyszer
láttam
egyszer jártam a
nagyvilágban
sütött a nap
kigyúlt a vászنام
az édeni ragyogásban
álltam
eddig csak intett felém
sok részeg rész
de most éreztem
ez az egész
itt a föld és ég összeér
kezem kinyújtom
épp csak elfér közöttte
ég s föld között a tenyér
álltam megbabonázva
álltam megbabonázva
előtted és súgtam
súgtam a fénylő hullámoknak
apám te tenger
anyám te tenger
apám anyám vagy drága tenger

tóth menyhért-énekek

/4

vakrepülés

segesvár fölött
jártam
a hegyek mint
feltartott kezek
tartották a
leszakadni készülő
 eget
tűzött a nap
a napsugár itt
sokezer dzsidás
át és átszúrja
megsebzi a tájat
vérvik a napraforgó tábla
piros csövet leltem
a kukoricásban
vérvik az is
és egy-egy csőben
üszkösödik a seb
és akkor felszálltam
mint aki álmában
repülni tud
felszálltam a táj fölé

>>>

repültem
kettészelt madár
két kezemet
kitártam
behúnyt szemmel repültem
vakrepülésben
nem tudni mit hoz
a múlt
nem tudhatom mit hoz
a jövő
nem tudhatom előre
ne lőjetez rám
zuhanó repülőre

áron püspök

egyszerre bevezettek
áron püspök elé
hiszel-e istenben
kérdzte tőlem
hiszel-e istenben
tóth menyhért mester
az én istenem a nap
feleltem
ahogy reggel fölragyog
ragyogtatja a tájat
ahogy égi útját
bejárja
ahogy ballag mint
bölcz öreg
s ahogy este
nyugodni tér
útjának végére ér
az én istenem a fűszál
ahogy tavaszodván
megéled
s ahogy meghajlik
hajbókol a suhanó
kasza éle előtt

>>>

az én istenem
a terhes asszony
aki megszüli
pimasz gyermekét
a jövőnk
szent ember vagy te
menyhért mester
mondotta a püspök
szent ember vagy te
de panteista
és két karjával átfogott
ölelőn
nem tudtam hogy
a falban a kövek
figyelő szemek
és nem tudtam
hogy forog-forog
a magnetofon sziszegőn
szalad a magnetofon szalag
szent ember vagy te
menyhért mester
szent ember vagy te
de panteista
és forog-forog
a magnetofon

lám mindig akad ki
tiltott szavaidra
ráfigyeljen
és mindig akad ki
tiltott szavaidat
lejegyezze

széki tánc

mennyit harmonikáztam
a miskei lakodalomban
húztam a rossz nótát
taxi marci dudál
taxi manci beszél
húztam a rossz nótát
ittam a rossz bort
a lórét
ittam öröömre
a medve bőrére
előre
milyen jó volt széken
a széki tánc házban
ugráltam boldogan
ki az a bakkecske
súgott össze mögöttem a nép
ki az a bakkecske
ugrál bolondul
és még arca se szép
ne bántsatok
mondottam nekik
lábam lefagyott
mikor festettem

szülőföldemen
miskén a templomot
a betegség megette
arcom se ép
de szeretek közöttetek
most tanulom dalotok
én vagyok az aki nem jó
felleg-ajtó nyitogató
ugrálok mint a
bakkecske
emberek kiáltozom
én vagyok az
én vagyok az
aki nem jó
kinyílik előttem
a felleg-ajtó
becsukódik mögöttem

tóth menyhért-énekek

15

zöldlábú lovak

zöldlábú lovakat
festettem
lángoló zöldlábú
lovakat
ahogy nem is futnak
szállnak a mező fölött
szállnak a széllel
a gyerekkor egén
gyí te ráró
gyí te fakó
apám a megrészegült
hajtó
jön a párttitkár
rámköszön
jó napot tóth menyhért
mester
mit csinál mit csinál
festeget
az ember nem festeget
fest mint egy örült
kékre festi
örült ihletében az eget
mondom neki

>>>

talán érti
talán nem érti
de baj van
menyukó mester
vallat tovább
a titkár
mint kutya
áll vizslató szemmel
izzó vászنام előtt
mi a baj kérdezem
mert hogy
zöld a
lovak lába
még ilyet
én még ilyet
nem láttam
zöldlábú lovat
az a baj
feleli hetykén
nem ez a baj
az a baj
barátom
hogy te meg
nem értesz hozzá
mosolygok arcába
nem értesz hozzá öregem

látod ott futnak
a fénylő zöld fűvön
a lovak
a fű zöldje ragyog fel
lábukon
ragyog fel szügyükig
szívükig
de nem a te szívedig
nézőnek is dilettáns vagy
mondottam neki
és lecsaptam az ecsetet

novemberi rózsza

ezt e novemberi
vörös rózsát
anyám kertjében
leltem
jártam a
későőszi
árva kertet
melyet senki sem őriz
de aki holtak
emlékét őrizi
itt egy korhadó
szőlőkaró
őrt álló katona
elveszett háborúban
amott egy
roskadó birsalma
nem eladó
nincsen ára
gyerekkorodon átüt
emlékszel illatára
ezt a novemberi
vörös rózsát
anyám kertjében
leltem

már megcsípte a dér
de még nem rágta
szét a fagy
megszólított az a rózsza
állj ki vagy
én egy vagyok
e régi kertből
felelem
és nézem nézem
a vörös rózsát
színeit vásznamra
emelem föl
majd megszakadok
ez iszonyú súly alatt
pedig a rózsza
hihetnéd
pillekönnyű
szállongó szirma
pille röptű
nézik a vásznat
ahogy vérzik
vaddarazsak jönnek
azok nézik
nézik a vásznat
ahogy vérzik

a szögletes zsoldos

barátom pajtikám
nekem minden
formám kerek
terhes asszonyok
cipóhasán
a parasztcsalád csodás
körén át látom
kerekeknek a világot
síró nevető
arcotokat is
bár csontsovány
kerekek látom
csak a katonát
a zsoldos katonát
nézd festettem
szögletesnek
én gyűlölöm
a háborút
én gyűlölöm
a háborúcsinálót
ki legjobb fiainkat
tereli harcmezők
vágóhídjára
mint ijedt vadat

otthon menyasszonyok
anyák sírnak
arcukba boldog
fegyvergyárosok
vicsorítanak
és eljön a
szögletes zsoldos
világ bakája
a virágot felzabálja
barátom pajtikám
nekem minden
formám kerek
terhes asszonyok
cipóhasán át látok
azon át látom
kerekeknek a világot

tóth menyhért-énekek
/6

a kolozsváry gyűjteményben

anikó
húszéves szilvapálinkával
fogad
képek még a
plafonon is
a plafonon épp
kondor
csupakéz csupaláb
figurája
és anna margit
deim
bálint endre
tóth menyhért
törtszárnyú virága
és korniss dezső
pásztorokja
mely képről
kormos énekelt
torokszorítón egykoron
mennyi mű
mind remek
mennyi műremek
mennyi szív

>>>

mennyi szín
mennyi alkotó
mind kit szeretek
ugye színeik
csak érnek
e hűvös szobában
mint e húszéves
szilvapálinka
a csöpp pohárban
ugye színeink
eszméink ideáink
nem halnak velünk
hanem lánognak
tovább
egy fenti világban
tovább élnek
eszméltetnek eszmélnék
ugye a holtak
a föld alól
földalolnak

Ósanya

világra szült
anyám
e karcsú tanyasi
tanítónő
ő szült világra
egy karcsú tanítónőnek
és egy földművesnek
voltam az álma
ők hívtak
vendégnek a világra
olyan voltam
mint egy virág
túrtem törtem
de álltam
helyemet e küzdésben
megálltam
akkor is ha árva
vagyok már
hétszer árva
ha be vagyok
a magány
a könny közöny
a hét kín
hét tornyába zárva

világra szült
anyám
e fölnevelő anyaföld
az ősanya
a földanya
hívott egy kis fény
egy csillag
egy égi tanya
s ha meghalok
fogadj méhedbe
vissza
anyám
anyaföld
földanya
fogadj tiszta
áldott méhedbe vissza

virág

e törtszárnyú
törtszárú virág
ki bocsánatot kér
hogy él
e törtszárnyú
semmi virág
andré kertész
tulipánjának
megtört tulipánjának
édes testvére
összehajolnak az időben
összehajolnak az éjben
felragyognak a fényben
csak az a lángoló
fehér és kék
és rózsaszín szírom
és a piros
az mutatja
hogy e virág
csupa élet
csupa életöröm
szirmát csak nézem
csak nézve nézem

ha épp csak megfogom
már összetöröm
e törtszárnyú
e törtszárú élet
melyben élek
örömré tán nincs okom
csak e lángoló
fehér és kék
és rózsaszín szirom
és a piros
ezek örök reményem
ha örömré nincsen
indokom
nézd e lángoló virágot
ha bánatra tán
száz okom
nézz e törtszárnyú
e tártszárnyú
virágra
e csodára
s ne csodáld ha
csak a derű tündöklő perceit
óráit számolom

tóth menyhért-énekek

17

a csongrádi piacon

apró gyerek voltam
amikor a csongrádi
piacon járt tóth menyhért
a kiváló festő
hogy a körte nénémasszony
kérdzte nagymamámat
nagymama körtét árult
de virágokat is és
zöldségeket mindazt
mi a bolgárkertészetben megterem
magam pedig csöpp gyerek
ott tébláboltam
nagymama mellett
a hajnali zsongó piacon
maga szép asszony
mondta a festő
szép fáradt paraszti
arca van
lefesteném
később
évekkel később
láttam a festményt
láttam lecsupasztva

>>>

nagymamámat
az eszményt
és csak szaladtam
rohantam a zsbongó
hajnali piacon
és kiabáltam kipirultan
az én nagymamám
szebb kiáltottam
az én nagymamám
szebb
ezerte szebb szegény

a csongrádi templom-ajtó

a csongrádi templom-ajtó
előtt haladt el
tóth menyhért
az öreg csoszogi
szakadt volt fáradt
ég-földi vándor
a templom-ajtó félfájához
támasztotta vállát
ma nem osztunk
alamizsnát
szólította meg
berkecz plébános úr
nem koldus vagyok én
hanem festő
vándor festő
árván
világom járván
épp kopott már
e templom-ajtó
mondotta berkecz
plébános úr
jól megfizetném
ha lefestené

>>>

menyus mester
a jámbor bice-bóca
elbicegett
ócska festéket vett
s pemzliket
sietve lemázolta
a csongrádi templom-ajtót
és nevetett
őrülten nevetett
mit fizetek
kérdelte tőle
a botor plébános úr
semmit tán semmit
az isten fizesse meg
mondotta a festő
és elbicegett
fejét lehajtva
sírt magában

a csongrádi tiszagáton

a csongrádi tiszagáton
sétált tovább
menyus mester
az angyali festő
de szép e táj
de szép ezen
alvó nyugodt táj
mondotta magában
az isten jókedvében
teremtette
s ha isten festő volt
legszebb színeivel
festhette meg
istennek könnyű
vászna a felhő
vászna a kék ég
s a fénylő fekete föld
őneki
vászonra nincs gondja
motyogta menyus mester
kinek néha vászonra
sem tellett
kinek zsebében
kuncog a krajcár

s aki bár
játszván játszik
de a hetedik krajcár
őneki mindig hibádzik
hálót fon a
nagy barna pók
kikötöttek a tiszai hajók
szavalja a festő
s járja a gátat
látja a nagy barna
pókot az alkonyt
oly szép e táj
itt kellene születni
itt kellene
meghalni kikötni
tiszai hajó
sóhajtja
egy biciklis
jön a tizza-gáton
török pista bácsi
a halász
rozsdás csengővel
rácsönget
az álmát megzavarja
de nem fáj e zaj
fölizzik zizzen a táj

tóth menyhért-énekek

/8

egy motívumra

nem vagyok még
olyan fáradt
megjárom
füreden a fakutyákat
megugatnának
a tóparti pincsi kutyák
nem riogatna
rianás
siklanék a tükör jégen
mint repülő
fenn az égen
nem vagyok még
olyan fáradt
megjárom
füreden a fakutyákat
szívem kihagy
tüdőm zihál
egy pillantás
búcsúzom a lenti jégtől
búcsúzom a magas égtől
én újkori
csokonai vitéz mihály
gyerekkorom
visszavillan

>>>

csongrádon a kerekárok
jégén siklott
osztálytársam
kis barátom
szögi jóska
jégen siklott
de mezítláb
mezítláb járkált
a jégen
mint vadlibák
tiszta léken
szöges bakancsa
az úton
párban állva várt
gazdára
szögi jóska
kis barátom
nem vagyok még
olyan öreg
nem vagyok még
olyan fáradt
vár még ránk
a kerekárok
lerúgjuk a bakancsokat
jégen siklunk mezítlábon

szögi jóska
kis barátom
nem vagyok még
olyan fáradt
lerúgjuk a bakancsokat
mint vadlibák tiszta léken
jégen siklunk mezítlábon

a tokaji ízes ebéd

tóth menyhért a
híres festő
a tokaji művésztelep
vendége volt
mondták rá hogy
növényevő
mondták rá
a telepi konyhán
menyus bácsi
vegetariánus
nagyhangú beszédet
tartott
figyeljetekek rám
barátok
nem vagyok én
olyan barbár
nem eszem a
kövér disznót
kövér disznó
arra való
hemperegjen benn
az ólban
kövér legyen
másfél mázsa

múzsa legyen
szegény költő látomása
nem eszem a
röpke fácánt
röpke fácán farka-tolla
nem való zsandár kalapra
röpke fácán
arra való
átszelje az arany eget
s nem iszom én
alkoholt sem
a piros bor arra való
mint piros vér
öntözze az anyaföldet
egyik este a társaság
egy jó nevű
tokaji étterembe tért
ott vacsorált
tóth menyhért a
híres festő
elővette az étlapot
átnézte és
ígyen rendelt
látom van itt
csülökpörkölt

jó zsírosan abból ennék
látom saláta jár hozzá
de a gyomrom
nem kívánja
jó zsírjában krumpligombóc
köretnek inkább
azt kérem
és utána vörös borból
egy nagyfröccsöt is meginnék
s megnyugodván körülnézett
körben a ravasz kollégák
emlékeztén szózatára
hasuk fogták úgy nevettek
tóth menyhért a
bicsérdista
hasuk fogták
úgy nevettek
s tóth menyhért
a híres festő
feleszmélvén térdét verte
térdét verte
magán ő is úgy nevetett

arany aratás

nézd csak ezt az izzó képet
ezt a tóth menyhért képet
arany aratás
átjárják a ragyogó
napfény színei
a fehér az aransárga
a rózsaszín a kék
hátnál a kaszások
elől kéveszedő lány
alakjuk kört formál
mert a kör
tóth menyhértnél a
közösségnek jelformája
a kaszások vállán
a kasza
immár megpihen
nem tudom délidő van-e
delelőn áll-e a nap
avagy a nap
lenyugodván
istenüknek a jó termést
illendően megköszönve
immár mindenki hazatér

csak a kéveszedő lány
ő dolgozik még serényen
szorít egy ölelés búzát
szorítja büszkén öléhez
mind a kettő
onnan fakad
ezt hirdeti büszkén
mind a kettő
onnan fakad
búzából éledő élet
öleléből fakadó élet

mind a kettő
onnan fakad
búzából fakadó élet
öleléből éledő élet

tóth menyhért-énekek

/9

mese

elmentem a világ végéig
lelógattam a lábam
- mint a mesében -
s láttam
ott birkóznak ketten
a teremtő ember
s a teremtetten

vihar

a viharra mondja
luca unokám
nézd mama
veszekednek a fák

majd nagy lesz
majd felnőtt lesz
majd képzelete
szürke lesz
mint a világ
nézd mama
mondja majd
már nem
veszekednek a fák

nézd mama
az ott
viharban letört
csupasz faág
de hol a madár
de a madár majd
mondd hova száll

a papírsárkány röpte

a papírsárkányt
a tiza-gáton
röptettük
röptette képzeletünket
is a játék
emelkedtünk
repültünk vele
repültünk mint a
madár
miközben leültünk
miközben tipegtünk
pocsolyában
leragadtunk a sárban
de képzeletben
repültünk
mint a madár
két karunkat kitarva
repültünk
messzi határba
szaladtam én is
velük
sánta rossz
lábamat feledve

szaladtam én is
velük
kis barátommal
kinek meg a
tüdeje volt beteg
lemaradtunk
de mi is szaladtunk
mi is röpkedtünk
képzeletben mi is
repültünk
elől szaladt
nagy árpi de
hiszen övé volt a
legszebb sárkány
rombusz alakú
nagy árpi nagy árpi
nagy árpi kiabáltuk
s rohantunk utána
kutatva az égen
rombusz alakú
sárkánya röptét
így röpködött el a
gyerekkor
így röpködött el az
élet
most állok
festővásznam előtt

és nézem
nézem a nagy semmiséget
a festővásznon
a nagy üresség visszanéz
na gyere birkózzunk
mondja
várj felelem
most győzzön a vászon
a hófehér

és állok a hómező fehér
vászon előtt
fejem fölvetve köszönök
el tőle
jó éjt
hómező fehér
vászon jó éjt

s magam elé
motyogom még
életem
a világegészből
letört rész volt
szép volt motyogom
nagyon szép volt

Tartalom

tóth menyhért-énekek /1

szigliget	7
önarckép	8
fekete virág	9

tóth menyhért-énekek /2

hajnali tó	13
virágcsendélet	14
eperpálinka	15

tóth menyhért-énekek /3

gyerkőcök	19
gea	21
apám anyám a tenger	23

tóth menyhért-énekek /4

vakrepülés	27
áron püspök	29
széki tánc	32

tóth menyhért-énekek /5

zöldlábú lovak	37
novemberi rózsa	40
a szögletes zsoldos	42

tóth menyhért-énekek /6

a kolozsváry gyűjteményben.....	47
ősanya.....	49
virág.....	51

tóth menyhért-énekek /7

a csongrádi piacon.....	55
a csongrádi templom-ajtó.....	57
a csongrádi tiszta-gáton.....	59

tóth menyhért-énekek /8

egy motívumra.....	63
a tokaji ízes ebéd.....	66
arany aratás.....	69

tóth menyhért-énekek /9

mese.....	73
vihar.....	74
a papírsárkány röpte.....	75

ORPHEUSZ KIADÓI KFT.

1062 Budapest, Bajza utca 18.

E-mail: orpheusz.kiado@gmail.com

A kiadásért felel az

Orpheusz Kiadó ügyvezető igazgatója.

Tördelés, borító: Pánczél András,

Nyomdai munkálatok:

SZINKRON DIGITAL
NYOMDAIPARI KFT.

ISBN 978-615-5886-00-3